

Predsednica Republike Slovenije

NATAŠA PIRC MUSAR

**Govor predsednice Republike Slovenije Nataše Pirc Musar na slovesnosti
ob podpisu memoranduma o sodelovanju pri vzpostavitvi Evropske poti miru - GOV4PeaCE**

Nova Gorica, 21. oktober 2026

Velja govorjena beseda!

Spoštovani predstavniki organizatorjev: Fundacije Poti miru v Posočju, Posoškega razvojnega centra, Zgodovinskega inštituta Milka Kosa ter organizacije Promo Turismo iz Furlanije - Julijske krajine, spoštovani predsednik Sveta departmaja Meuse, Jérôme Dumont, (*Monsieur le Président du Conseil départemental de la Meuse, Jérôme Dumont*), ekscelece, spoštovani visoki gostje iz tujine in Slovenije.

Zgodovina Evrope je bila žal zaznamovana tudi z vojnami, mejami in delitvami. Vojne so se skozi stoletja ponavljale, za seboj puščale neizmerno trpljenje in globoke rane ter znova in znova postavljale pod vprašaj mirno sobivanje evropskih narodov. Tudi prva svetovna vojna je za seboj pustila številna prizorišča trpljenja, ki jih danes povezujemo v drugačno zgodbo – zgodbo spomina, razumevanja in prizadevanj za mir.

Ernest Hemingway, ki je kot prostovoljec med prvo svetovno vojno tudi sam izkusil njene grozote, je v romanu Zbogom orožje zapisal: »Svet zlomi vsakogar, a mnogi so potem močnejši prav na mestih, kjer so bili zlomljeni.« Te besede nas spominjajo na globoke rane, ki jih pušča vojna, pa tudi na človekovo sposobnost, da kljub bolečini najde moč za nov začetek.

Prav v tem je tudi sporočilo evropske Poti miru: bolečine preteklosti nas lahko povežejo v prizadevanjih za drugačno, boljšo prihodnost.

Evropska Pot miru ni pomembna le zaradi ohranjanja dediščine nekdanjih bojišč. Je tudi pot sprave in kulturne diplomacije, ki krepi dialog, zaupanje in medsebojno spoštovanje med narodi. Kraji, ki so bili nekoč prizorišča spopadov, lahko postanejo prostori srečevanja, učenja in skupnega razmisleka o vrednosti miru.

Pomemben prispevek k uresničevanju te vizije predstavlja projekt GOV4PeaCE v okviru programa Interreg Central Europe, ki spodbuja skupno upravljanje dediščine prve svetovne vojne kot skupne evropske vrednote in odgovornosti. Projekt potrjuje, da ohranjanje te dediščine presega državne meje.

Dolgoročna ambicija je nekdanje fronte od zahodne do vzhodne Evrope, v prihodnje pa tudi na Balkanu, povezati v evropsko Pot miru.

Pri tem ima pomembno vlogo Fundacija Poti miru v Posočju, ki že skoraj tri desetletja skrbi za ohranjanje dediščine soške fronte in njeno vključevanje v širši evropski prostor. Kot idejna vodja projekta GOV4PeaCE povezuje ustanove in skupnosti v Sloveniji, Italiji in drugih evropskih državah ter spodbuja skupno odgovornost za dediščino prve svetovne vojne.

Pomemben korak na tej poti je memorandum o transnacionalnem kulturnem, izobraževalnem in strokovnem sodelovanju pri upravljanju dediščine prve svetovne vojne, ki ga je danes podpisalo 30 institucij iz 11 evropskih držav. S tem so podpisnice potrdile zavezanost nadaljnjemu sodelovanju tudi po zaključku projekta GOV4PeaCE. Nadaljnje sodelovanje bo ključno za uresničevanje vizije evropske Poti miru, ki si prizadeva pridobiti certifikat Kulturna pot Sveta Evrope. Dolgoročno pa bi bilo mogoče raziskati tudi možnosti za nominacijo ustreznih območij dediščine prve svetovne vojne za vpis na Unescov seznam svetovne dediščine, po vzoru pokopaliških in spominskih območij na Zahodni fronti v Franciji in Belgiji, ki so že vpisane na ta seznam. Uresničevanje teh ambicij bo zahtevalo vztrajno strokovno delo ter podporo držav, lokalnih skupnosti in evropskih partnerjev.

Kot predsednica Republike Slovenije podpiram delo Fundacije Poti miru v Posočju in njenih partnerjev pri povezovanju dediščine prve svetovne vojne v skupno evropsko zgodbo. Podpirala bom tudi nadaljnji razvoj evropske Poti miru, saj verjamem, da lahko nekdanja prizorišča spopadov postanejo del skupnega prizadevanja za spravo in mir.

Naj kraji, ki so bili nekoč priče neizmernemu trpljenju, postanejo trajno sporočilo miru in opomin, da mir ni samoumeven, temveč skupna odgovornost, ki jo moramo negovati in ohranjati za prihodnje rodove.